

Történelem

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

5-8. évfolyam

Tantárgyi bevezető:

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a beszéd fogyatékos tanuló megismerkedjen a történettudománnyal, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A történelem tantárgy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. Több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a beszéd fogyatékos tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

Általános célok és feladatok:

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a beszéd fogyatékos tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.

A tantárgy tanulása során bővülő ismeretei és a különböző tevékenységek által alakuljanak ki a beszéd fogyatékos tanulóban a történelemről és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértse a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit. A beszéd fogyatékos tanulóban alakuljon ki a kiemelkedő emberi teljesítmények iránti tisztelet, az egyéni kezdeményezőképesség és felelősségvállalás, az együttérzés és a méltó megemlékezés igénye.

Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a beszéd fogyatékos tanulóban az aktív állampolgári léthez szükséges kompetenciákat.

Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a beszéd fogyatékos tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A beszéd fogyatékos tanuló képzeletét, fantáziáját, érdeklődését és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

A történetek a múlt színes, sódoró valóságának, a valaha volt élet lehető lényegi teljességének képszerű felidézését jelentik. Segítik átélni a tanulóknak a történelmi valóságot, vagyis a segítségükkel juttathatjuk el tanulóinkat a történelmi elemzésig, a megfelelő következtetések, általánosítások segítségével a tudományosan megalapozott történelmi ismeretek rendszeréhez. A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulóknak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapi nyomán keletkező tudására.

A történelem tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A beszéd fogyatékos tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozhat, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét. Beszéd fogyatékos tanulóknál egyénileg szükséges azonosítani a hatékony tanulási utakat, fokozatosan eljuttatva a tanulót az önálló tanulásig, mely megfelelő belső motivációval rendelkezve az élethosszig tartó tanulás alapjává válik.

A beszédfigyelmű tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

A kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A beszédfigyelmű tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat tanári irányítással, érveket gyűjt tanári segítséggel, azokat írásban és szóban összefoglalja megadott szempontok alapján, törekszik bemutatásukra digitális kommunikációs eszközök segítségével is. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást. Beszédfigyelmű tanulóknál az írott nyelvi -, néhol a vokális -, vagy a metakommunikáció akadályokba ütközik. A verbális kommunikáció fejlesztése számukra élethosszig tartó folyamat. A szaktárgyak speciális kifejezései és fordulatai nem épülnek be automatikusan a beszédbe, ezeket külön-külön szükséges gyakorolni.

A digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a beszédfigyelmű tanuló információkezelési és – feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata tanári irányítással, az itt talált források feldolgozása megadott szempontok alapján tanári segítséggel elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A beszédfigyelmű tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le tanári segítséggel. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek

együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére tanári segítséggel, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására megadott szempontok alapján tanári irányítással. A beszéd fogyatékos tanulók az írott vagy beszélt nyelv feldolgozásakor nehezen találják meg a különböző mondatok között rejlő összefüggéseket, gondot okoz számukra a metaforikus gondolkodás.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A beszéd fogyatékos tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a beszéd fogyatékos tanuló megismeri az emberiséget, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét tanári segítséggel. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során tanári segítséggel felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A beszéd fogyatékos tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Tanári segítséggel értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a beszéd fogyatékos tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy

kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

A beszédfigyatékos tanulók sajátos nevelési igényei miatti specialitások a tantárgy vonatkozásában:

A történelem tantárgy fontos szerepet játszik a beszédfigyatékos tanulók ismeretszerzési - és feldolgozási képességének kialakításában és fejlesztésében. Szükséges, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek saját emberi-társadalmi környezetükből, történetekből, képekből, a tömegkommunikációs eszközökből, egyszerű statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi és szöveges forrásokból és más ismerethordozókból. A beszédfigyatékos tanulók külön segítséget igényelnek a szaknyelvi feldolgozáshoz. Fontos, hogy ezeket az ismereteket egyre önállóbban értelmezzék, s belőlük következtetéseket tudjanak levonni tanári segítséggel.

A beszédfigyatékos tanulók esetében a NAT egyes szakaszaiban érvényes tanulási célok kisebb lépésekben, hosszabb idő alatt, a speciális képességstruktúrából következő szükségletek figyelembevételével szűrten vagy hangsúlyeltolódásokkal valósulnak meg.

A beszédfigyatékos tanulók nehezen fejezik ki és értik meg a szövegek rejtett, átvitt tartalmát. Gondot okozhat a szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényeg kiemelése. A törvényszerűségek és az idői egymásutánosság kifejezésében több segítségre, és hosszabb időre van szükségük. Fontos, hogy a feldolgozás során egyszerű, célzott kérdésekkel, instrukciókkal segítsük a nyelvi megfogalmazást szóban és írásban egyaránt. A témához kapcsolódó filmrészletekkel, animációkkal segíthetjük a megértést.

A tananyag-feldolgozás folyamatában a diákok sajátítsák el a sokoldalú információgyűjtés - és felhasználás képességét, a legfontosabb kézikönyvek, lexikonok, atlaszok használatát. Legyenek képesek a legfontosabb történelmi fogalmak és kifejezések készség szintű alkalmazására.

A különböző információk feldolgozása során legyenek képesek különbséget tenni tények és vélemények között, tanulják meg az információt kritikusan szemlélni, a történelmi-társadalmi jelenségek összefüggéseit megkeresni, e jelenségeket összehasonlítani.

Konkrét ismeretekhez kapcsolódóan ismerjék fel a folyamatosság és a változások szerepét a történelmi folyamatokban, tudatosítsák, hogy a folyamatosságnak, az értékek megőrzésének nagy szerepe van a társadalom életében. A tananyag feldolgozása során ismerjék meg azokat az alapvető elemzési, értelmezési szempontokat, módszereket, amelyek segítségével képesek lesznek kialakítani véleményüket személyekről, helyzetekről, eseményekről, intézményekről.

A történelemtanításnak-tanulásnak a beszédfogyatékos tanulók szóbeli és írásos kifejezőképességének fejlesztésében is jelentős szerepe van. A tanulók szerezzenek gyakorlatot események rövid elbeszélésében. Tanuljanak meg írásban válaszolni írásbeli kérdésekre. Sajátítsák el a kulturált vita technikáit és szabályait. Legyenek képesek a másik fél véleményét is pontosan megérteni és figyelembe venni.

A történelmi események időben és térben játszódnak, hatékony történelmi tudat nem alakulhat ki időbeli és térbeli tájékozódási képesség nélkül. Ennek gyakoroltatására ezért mind a négy évben folyamatosan szükség van. Az évszámok segítségével történő tájékozódó képesség fejlesztése mellett a tanulónak el kell sajátítaniuk az idő tagolásának módszerét. A tanulónak az eseményeket térben is el kell tudni helyezniük. Gyakorlatot kell szerezniük különböző méretarányú térképek olvasásában és annak megítélésében, hogy a földrajzi környezet hogyan hat egy-egy ország, térség fejlődésére.

A történelem tanítása során fontos az anyanyelvi készségek intenzív fejlesztése:

- szóbeli és írásbeli közlés
- beszéd- és szövegértés készségei
- aktív és passzív szókincs gyarapítása
- passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsítása.

Kiemelt feladat az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszer pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása (a felfogás, a feldolgozás, alkalmazás) szintjének fejlesztésével.

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek. A hagyományos írásbeli és szóbeli módszerek mellett a diákoknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy a megszerzett tudásról és a közben elsajátított képességekről valamely konkrét, egyénileg vagy csoportosan elkészített termék létrehozásával is tanúbizonyságot tegyenek.

Formái:

- szóbeli felelet,
- feladatlapok értékelése,
- tesztek, dolgozatok osztályozása,
- rajzok készítése,
- munkafüzeti tevékenység megbeszélése,
- gyűjtőmunka elismerése,
- poszter, plakát, készítése előre megadott szempontok szerint,
- múzeumlátogatási tapasztalatok feldolgozása társalgással.

Összesített óraszám táblázat évfolyamonként

Évfolyam	5.	6.	7.	8.
Éves óraszám	68	68	68	68
Heti óraszám	2	2	2	2

Történelem

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

5. évfolyam

Az általános iskola 5. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a beszéd fogyatékos tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A beszéd fogyatékos tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 14. századig. Elsajátítja, és tanári segítséggel alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat –

információszerzés és - feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történeti korok szerint beágyazott életmódtörténeti és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a beszéd fogyatékos tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történeti hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a beszéd fogyatékos tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is. Fontos, hogy figyelembe vegyünk az 5. osztályos tanulók jellemzően konkrét gondolkodását, amely a múlt képszerű megjelenítését igényli. Építenünk kell az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok élményanyagára is. Ajánlott a múzeumok, közgyűjtemények látogatása, rendeltetésük, szerepük megismertetése. Ez szolgálja a tantárgy vonzóvá tétele mellett annak hitelességét is.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Személyes történelem	7
Fejezetek az ókor történetéből	22
A kereszténység	3
A középkor világi	13
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	23
Összesen:	68

5. évfolyam

Témakör	Személyes történelem	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd fogyatékos tanuló: - megérti az időszámítás jelentőségét, és megismeri annak technikáját. - tanári irányítással felismeri a történelmi térképek sajátosságait, a földrajzi térképekhez viszonyítva is.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból; - ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait; - időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével; - megadott szempontok alapján kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni; - megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat; - megadott szempontok alapján képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján; - tanári irányítás segítségével össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel; - megadott szempontok alapján egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.
Körülöttem a történelem - Családi fotóalbum és személyes tárgyak. - Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. - Egy nap dokumentálása. - Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika). Címer, zászló, pecsét, az idő mérése - Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. - A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). - Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. - Az időszámítás.	- Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése. - Egyszerű, személyes történetek elmesélése. - Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. - Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. - A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.	

Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Kronológia: Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.
	Fogalmak: kódex. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség Tartalmi kulcsfogalmak: állam, államszervezet, államforma, önkormányzat

Témakör	Fejezetek az ókor történetéből	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok a Bibliából. Olvasmányok, filmek ókori görög és római mitikus és valós eseményekről, személyekről. Iskolában szerzett ószövetségi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - felismeri az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségét, valamint a különböző emberi közösségeknek (család, törzs stb.) az egyes történelmi korokban betöltött szerepét. - megadott szempontok alapján tudatosulnak benne az állam különböző társadalomszervező funkciói (munka megszervezése, védelem stb.). - belátja, hogy az emberi civilizációt sokak munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megővásra érdemesek. - tanári irányítással képes tankönyvi olvasmányok és képek által közvetített történetekből ismereteket szerezni az ókorról, valamint azok valós és a fiktív elemeinek a megkülönböztetésére a régi korokról szóló történetekben. - történetek elmesélésével fejleszti szóbeli kifejezőmódját. - felismeri, hogy az ókori görögséget a közös nyelv, a mondai történetek, a vallás és az olimpiai játékok kapcsolták össze. - tanári irányítás segítségével meglátja, hogy az athéniaiak a perzsák elleni harcokban nemcsak a földjüket, városukat védték, hanem a szabadságukat is. - megadott szempontok alapján értékeli az ókor hőseinek közösségükért tett bátor, önfeláldozó magatartását. - tanári segítséggel megérti, hogy a történelem szereplőit, hőseit elsősorban a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékelhetjük.	

	- tanári irányítással megismeri, hogy az ókori rómaiak olyan hatalmas birodalmat hoztak létre, mely a Kárpát-medence területére is kiterjedt, így fontos a pannóniai római örökségünk kulturális emlékeinek megismerése, megbecsülése és védelme. - megadott szempontok alapján képes szöveges és képi információk gyűjtésére, azok egymással való összevetésére ókori görög-római témákból, valamint korabeli régészeti emlékek megfigyelésére, lelet és rekonstrukció összevetésére is. - a megismert történelmi fogalmakat próbálja helyesen alkalmazni, az egyszerű írásos forrásokat megérti, és tanári segítséggel feldolgozza. - megadott szempontok alapján képes történelmi események időrendbe állítására és időszalagon való elhelyezésére is.
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló:
Az ókori Egyiptom világa - Földművelés a Nílus mentén. - Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. - A legjelentősebb találmány: az írás. Az Ószövetség népe - Az Ószövetség/ Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. - Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története Az ókori Hellász öröksége és a görög hadviselés - Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói.	- Az ókori egyiptomi életmód főbb vonásainak felidézése. - A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap. - Az ókori görög életmód főbb vonásainak felidézése. - Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk. - Az ókori görög hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. - Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.	- be tudja mutatni az ókori Egyiptom életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket; - tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra; - megadott szempontok alapján be tudja mutatni az ókori Hellász életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket;

- Görög istenek, az olümpiai játékok. - Az athéni és spártai nevelés. - Görög hadviselés a marathóni csata példáján. - Nagy Sándor hadserege és hódításai. Az ókori Róma öröksége és a római hadviselés - Róma alapítása a mondákban. - Egy római polgár mindennapjai. - A gladiátorviadalkok és a kocsiversenyek. - Római emlékek Pannóniában. - Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. - Caesar légioi. Képek a népvándorlás korából - A Római Birodalom szétesése. - A Hun Birodalom. - Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).	- A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhez kapcsolódó történetek felidézése. - Az ókori római életmód főbb vonásainak felidézése. - Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. - Az ókori római hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. - A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhez kapcsolódó történetek felidézése. - A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen. - A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése. - Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások).	- ismeri az ókori Hellász hadviselési szokásait, jellemzőit; - felismeri és fel tudja idézni az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket; - be tudja mutatni az ókori Róma életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket; - ismeri az ókori Róma hadviselési szokásait, jellemzőit.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila, Mózes, Dávid, Salamon. Kronológia: Kr. e. 776. az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753. Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490. a marathóni csata, Kr. u. 476. a Nyugatrómai Birodalom bukása. Topográfia: Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom. Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légio, népvándorlás, egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, zsidó vallás.	

	Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: életmód, kereskedelem, város, állam, birodalom, egyeduralom, demokrácia, köztársaság, gazdaság, társadalom, társadalmi csoport, kultúra, vallás, többistenhit, egyistenhit.
--	---

Témakör	A kereszténység	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alsó tagozatos olvasmányok a Bibliából. Iskolában szerzett újszövetségi ismeretek. Olvasmányok, filmek a kereszténységről, Jézusról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - tanári irányítással felismeri a keresztény értékrend máig ható elemeit és azok jelentőségét. - van ismerete a kereszténység legfontosabb tanításairól, jelképeiről, színtereiről.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyatekos tanuló: - tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival; - ismeri a kereszténység legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra.
Jézus élete, tanításai és a kereszténység - Történetek az Újszövetségből. - A kereszténység főbb tanításai. - A kereszténység elterjedése. - A keresztény hitélet színterei és szertartásai. - A kereszténység jelképei.	- Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása. - Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. - A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása.	
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem.	
	Fogalmak: Újszövetség, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora.	

	Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: kultúra, vallás, egyistenhit.
--	---

Témakör	A középkor világai	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok – mesék és valós történetek –, filmek a középkor világából/világáról: királyok, lovagok, polgárok, parasztok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - felismeri, hogy a különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. - tanári irányítás segítségével belátja, hogy a közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekesség, valamint azt, hogy a társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. - érzékeli, hogy a korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van. - tanári irányítással felismeri a középkori keresztény államok kialakulása jelentőségét. - megadott szempontok alapján törekszik a középkori Európa főbb változásainak a bemutatására, meghatározó vallásainak megkülönböztetésére jellegzetességeik alapján. - megismeri a középkori ember életét, és szóbeli kifejezőképességét fejleszti erről szóló történetek elbeszélésével.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - tisztában van a középkor világgépének fő vonásaival; - megadott szempontok alapján be tudja mutatni a középkor életmódjának és kultúrájának főbb vonásait
Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalombemutatásával; a lovagok világa - Királyok és nemesek	- A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. - A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.	

- Várépítészet – híres magyar középkori várak. - Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyok élete). - A nehézlovas harcmódor. - A lovagi életforma és kultúra. Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával - A középkori egyházszervezet. - A szerzetesség és a kolostor. - Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. - Oktatás a középkorban. Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával - A céhek. - A városi polgárok. - Városépítészet – híres magyar középkori városok. - Könyvnyomtatás és reneszánsz. - A keresztes lovagok világa - Az iszlám–arab kihívás. - Keresztesek a Szentföldön.	- Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. - A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. - A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán. - A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. - A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése. - Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. - A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. - A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése. - Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. - A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). - A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.	- és az emberek életét befolyásoló tényezőket; - fel tudja idézni a középkori történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; - ismeri a középkor hadviselési szokásait, jellemzőit.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed. Topográfia: Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.	

	Fogalmak: földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám, vallás. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, falu, gazdaság, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, pénz, piac, politika, állam, államforma, királyság, birodalom, vallás, vallásüldözés, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.
--	--

Témakör	Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Magyar népmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi, mesefajták; mondák, regék, legendák. Alsó tagozatos olvasmányok a hun-magyar mondakörből, a vérszerződésről, a honfoglalásról, Szent Istvánról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - megbecsüli az országalapítók és - építők (uralkodók és közemberek) munkáját és emlékét. - felismeri a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejét a haza építésében és védelmében. - megadott szempontok alapján értékeli hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedését, felismeri a keresztény értékrend máig ható elemeit és azok jelentőségét. - tanári irányítás segítségével belátja, hogy az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli. - tanári irányítással megismeri és feldolgozza a magyarság régmúltját, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. - megadott szempontok alapján megismeri a mondák és valóság közötti kapcsolatokat és ellentmondásokat egyaránt. - tanári irányítás segítségével különböző források feldolgozása és ütköztetése révén fejleszti kritikai gondolkodását.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - ismeri és fel tudja idézni a magyar történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket; - be tudja mutatni a honfoglaló magyarok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az emberek életét befolyásoló tényezőket; - ismeri a keresztény kultúra legfontosabb tanításait és hatását Magyarországra; - ismeri a középkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - fel tudja idézni a középkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig; - képes felidézni a magyar nemzet harcait, példákat hoz a hazaszeretetről, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - ismeri a korszak magyar hadviselési szokásait, jellemzőit; - példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ
Történetek a magyarok eredetéről - A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. - Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés. Honfoglalás és kalandozások - Álmos és Árpád alakja a krónikákban. - A honfoglalás: Etelközben a Kárpát-medencébe. - Történetek a kalandozó magyarokról. - A pozsonyi csata. Szent István és a magyar állam; Árpád-kori győztes harcok és csaták; Árpád-kori szentek - Géza és István alakja a krónikákban. - István harca Koppánnyal és a koronázás. - Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények. - Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. - Nomád támadások keletről: a kerlési csata. - Szent Gellért Árpád-házi királyportrék és szentek	- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. - Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. - A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. - Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. - Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről. - A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. - A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.	

- Szent László, a lovagkirály. - Könyves Kálmán, a művelt király. - III. Béla, a nagyhatalmú király. - II. András és az Aranybulla - IV. Béla és a tatárjárás. - Szent Erzsébet. - Szent Margit. Magyarország koronázási jelvényei - Szent Korona. Palást, jogar, országalma.	- A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon. - A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. - A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. - A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon. Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.	kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; - megadott szempontok alapján felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére; - valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit. Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása. Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	
	Fogalmak: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, életmód, jog, törvény, város, falu, gazdaság, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, pénz, piac, politika, állam, államforma, királyság, vallás, vallásüldözés, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.	

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén:

Történelmi ismeretek

A beszédfigyelmű tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól az Árpád-ház kihalásáig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő harcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor világképének fő vonásaival;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori európai történelmi folyamatokban.

Ismeretszerzés és forráshasználat

A beszédfigyelmű tanuló:

- törekszik ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből tanári segítséggel, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;

- törekszik megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjteni különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére megadott szempontok alapján;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat tanári segítséggel;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni tanári irányítással;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján tanári segítséggel;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel tanári irányítással;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű következtetéseket levonására, és saját vélemény megfogalmazására;

Tájékozódás időben és térben

A beszéd fogyatékos tanuló:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz tanári segítséggel;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- törekszik egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervezni és készíteni;

Szaktárgyi kommunikáció

A beszédfigyatekos tanuló:

- törekszik önállóan eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát megadott szempontok alapján;
- megadott szempontok alapján az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni egyéni képességeinek megfelelően;
- törekszik önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalta történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- törekszik rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról megadott szempontok alapján;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során törekszik az értelmező és tartalmi kulcsfogalmak, továbbá a témához kapcsolódó történelmi fogalmak használatára;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást összeállítani és bemutatni egyéni képességeinek megfelelően,
- törekszik egyszerű történelmi kérdésekről véleményt megfogalmazni, állításait alátámasztani;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket;

Történelmi gondolkodás

A beszédfigyatekos tanuló:

- adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- törekszik a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket megfogalmazni;
- törekszik feltételezéseket megfogalmazni történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztani azokat tanári segítséggel;

- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- törekszik önálló véleményt megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral megadott szempontok alapján tanári segítséggel;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van;

Történelem

A beszédfigyatekos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült 6. évfolyam

Az általános iskola 6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a beszédfigyatekos tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A beszédfigyatekos tanuló egyfelől megismerkedik a középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és tanári segítséggel alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történelmi korok szerint beágyazott életmódtörténelmi és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a beszédfigyatekos tanuló nem általános modelleken, hanem egyes

települések/népek életén keresztül ismerkedik meg a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történelmi hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a beszédfigyatekos tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a beszédfigyatekos tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10
Új látóhatárok	11
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből; Élet a kora újkori Magyarországon	20
Forradalmak kora	8
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	19
Összesen:	68

6. évfolyam

Témakör	Képek és portrék a magyar állam virágkorából	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák és valós történetek a Hunyadiakról. A nándorfehérvári hősök.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - megadott szempontok alapján tudatosítja, hogy a királyokat, uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságaik és a kor kihívásaira adott (a társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet. - meglátja a törökellenes harcok hősiességének máig ható példáját. - felismeri az összefogás jelentőségét egy függetlenségéért küzdő nép életében. - tanári útmutató segítségével meglátja a történelmi személyiség szerepét, jelentőségét, képes személyek, csoportok tetteinek megindokolására, valamint történetek mesei és valóságos elemeinek megkülönböztetésére. - tanári útmutató segítségével megérti és értelmezi a képi és írásos források szövegét.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - ismeri és fel tudja idézni a magyar történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket; - be tudja mutatni a korszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az adott történelmi korszakban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; - ismeri a középkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
Magyar királyportrék a 14–15. századból - Károly és az aranyforint. - Nagy Lajos, a hódító. - Luxemburgi Zsigmond, a császár. Hunyadi János, a törökverő - Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. - A nándorfehérvári diadal.	- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. - A tanult történelmi személyek	

Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó - Mondák és történetek Mátyás királyról. - A fekete sereg. - Mátyás reneszánsz udvara.	jelentőségének felismerése. - A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.	- megadott szempontok alapján fel tudja idézni a középkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; - képes felidézni a magyar nemzet honvédő harcait, példákat hoz a hazaszeretetről, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - megadott szempontok alapján felismeri a korszak hadviselési szokásait, jellemzőit; - tanári segítséggel példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; - megadott szempontok alapján felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére; - valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás. Kronológia: 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása. Topográfia: Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár. Fogalmak: aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, gazdaság, kereskedelem, pénz, piac, adó, politika, állam, törvény, kultúra.	

Témakör	Új látóhatárok	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok a földrajzi felfedezésekről, elsősorban Kolumbuszról, valamint a felfedezések előtti Amerikáról. Iskolai és iskolán kívüli ismeretek a protestáns vallásokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - megadott szempontok alapján tudatosítja, hogy az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképeség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. - megismeri, hogy a felfedezők, újtörők töretlen hite, szilárd akarata és kitartása záloga a sikerességnek. - tanári útmutató segítségével belátja, hogy a fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázzák, gyarmatosítják a fejletlenebbeket, ami jelentős emberáldozatokkal jár. - megismeri a földrajzi felfedezések jelentőségét és hatását az európai és amerikai életmódra. - tanári segítségével megérti a XVI-XVII. századi vallási megújulás okait és jelentőségét. - megadott szempontok alapján képes élményszerű ismeretek szerzésére a kora újkori történelmi eseményekről, jelenségekről, információk gyűjtésére. - tanári útmutató segítségével képes képi és szöveges források együttes kezelésére, a történelmi és földrajzi atlasz együttes használatára. megadott szempontok alapján párhuzamokat keres megismert történelmi élethelyzetek, események és mai életünk között.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - tisztában van az újkori világgépének fő vonásaival; - megadott szempontok alapján be tudja mutatni a korszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az adott korszakban élt
A földrajzi felfedezések - A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. - A felfedezők útjai. - Gyarmatosítás Amerikában: az	- A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. - A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével.	

őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák. Korai kapitalizmus - A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. - A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. - Az első bankok és tőzsdék. A vallási megújulás - Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. - Reformáció és katolikus megújulás. - Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. - Vallási türelem Erdélyben. Az új világkép kialakulása - A középkorit felváltó világkép: a felvilágosodás.	- A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. - A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. - Érvelés a vallási türelem mellett.	emberek életét befolyásoló tényezőket; - megadott szempontok alapján valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkori európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz. Kronológia: 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. Topográfia: Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak. Fogalmak: gyarmat, manufaktúra, tőkés, bér munkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, gazdaság, árutermelés, kereskedelem, pénz, piac, politika, állam, államszervezet, birodalom, kultúra, hit, vallás, egyház, világkép.	

Témakör	Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből; Élet a kora újkori Magyarországon	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Mondák és történetek Hunyadi Jánosról, a török ellenes harcok világáról, az „igazságos” Mátyásról, valamint a mohácsi tragédiáról. Hon- és népismeret valamint vizuális kultúra óráról származó ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - felismeri, hogy az ország közösségeinek széthúzása gyengíti a társadalom védekező képességét a hódítókkal szemben, az összefogás és az egységes fellépés azonban még egy vereség esetén is a behódolás helyett megegyezést eredményezhet. - megismeri a török terjeszkedés megállításának jelentőségét hazánk és Európa szempontjából. - tanári segítséggel érzékeli, hogy két nagyhatalom közötti helyzetünk fokozott terhet rótt a társadalom minden rétegére. - tanári útmutató segítségével meglátja a politikai megosztottság következményeit. - megadott szempontok alapján észleli, hogy az egyeduralmi törekvések saját céljával ellentétes hatást válthatnak ki. - tanári útmutató segítségével próbálkozik egymásnak ellentmondó források értékelésére. - tanári útmutató segítségével képes ismeretek szerzésére, információk gyűjtésére, képi és szöveges források együttes kezelésére, diagramon szereplő adatok értelmezésére, a kora újkori és a mai életmód összehasonlítására. - hazafiságának erősítése a hódítókkal szembeni védekezés, a hősi önfeláldozás példáin keresztül. - tanári segítséggel igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére határokon innen és túl.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - ismeri és fel tudja idézni a magyar történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mondákat, történeteket, elbeszéléseket; - megadott szempontok alapján be tudja mutatni a
A török háborúk hősei - II. Lajos és a mohácsi csata. - Buda eleste és az ország három részre szakadása. - A török uralom.	- A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. - A három részre szakadt ország és a fontosabb	

- A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős). Bocskai, Bethlen és Zrínyi; Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával - Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. - A mezőváros élete. - Szarvasmarha-kereskedelem. - Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. - Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. - Buda visszavétele: a török kiűzése. II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca - Rákóczi fordulatos életpályája Munkácsról Rodostóig. - Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. - A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal. Mária Terézia - Mária Terézia, a családanya és uralkodó. - Intézkedései Magyarországon. - A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. - Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő). Élet a 18. századi Magyarországon – egy	- török hadjáratok bemutatása tematikus térképen. - A három részre szakadt ország térképének értelmezése. - A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. - Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére. - A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. - A török- és Habsburg-ellenesharcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. - Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről. - II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása. - A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. - A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy	korszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az adott történelmi korszakban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; - ismeri az újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - fel tudja idézni az újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait - megadott szempontok alapján képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - felismeri a korszak hadviselési szokásait, jellemzőit; - tanári útmutató segítségével példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; - megadott szempontok alapján felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit az újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
--	--	---

konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával - Magyarország újranevelése és újranevelése. - Népek és vallások együttélése. - A barokk városépítész.	diagramon szereplő adatok segítségével.	- tanári segítséggel valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkori európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia. Kronológia: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc. Topográfia: Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs, Debrecen, Temesvár. Fogalmak: szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás, nemzetiség, ortodox, barokk. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód, falu, város, gazdaság, mezőgazdaság, ipar, árutermelés, kereskedelem, pénz, piac, adó, politika, állam, államszervezet, monarchia, birodalom, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép, önkormányzat, jog, törvény.	

Témakör	Forradalmak kora	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ismeretek olvasmányok és filmek alapján a francia forradalomról és Napóleonnól. A gőz szerepe az első ipari forradalomban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyeltékos tanuló: - felismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. - látja, hogy a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. - megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - megadott szempontok alapján be tudja mutatni a korszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az adott történelmi korszakban élt emberek életét befolyásoló tényezőket, - tanári útmutató segítségével felismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági, társadalmi és kulturális hatásait a világban; - ismeri és fel tudja idézni az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb történeteket, elbeszéléseket; - ismeri az adott kor hadviselési szokásait, jellemzőit;
Ipari forradalom - Gyapotból pamut. - A textilipar fejlődése. - A gőzgép. - Bányászat, gyáripár, vasútépítés. - Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban. Társadalmi-politikai forradalom - A köztársaság kísérlete Franciaországban. - A forradalmi terror. - Napóleon, a császár és hadvezér.	- Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. - A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. - Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.	
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon. Kronológia: 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. Topográfia: Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia	
	Fogalmak: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, életmód, város, gazdaság, ártermelés, kereskedelem, pénz, piac, adó, politika, állam, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralkodó, birodalom, államszervezet.	

Témakör	A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Olvasmányok Széchenyiről, a Lánchídról és Kossuthról. Alsó tagozatos olvasmányok az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfoggyatékos tanuló: - megismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. - tanári útmutató segítségével meglátja, hogy a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulásoknak egyaránt vannak győztesei és vesztesei, e folyamat vizsgálata feltárhatja a személyes és közösségi sors közötti összefüggéseket. - megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé vagy mártírrá, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit. - tanári segítséggel meglátja a középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbségeket. - megismeri a polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjait. - megvalósul a hazafiságra nevelés a reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során. - megismeri és értékeli a korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életét és munkásságát. - tanári útmutató segítségével megismeri a reformkor legjelentősebb eredményeit, és értékeli ezek jelentőségét a korábbi magyarországi és a korabeli európai viszonyok tükrében. - tanári útmutató segítségével képes a történelmi forrásokon túl más tantárgyak ismereteinek, információinak felhasználására, következtetések levonására történelmi térképek segítségével.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló - ismeri és fel tudja idézni a magyar történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb történeteket, elbeszéléseket; - be tudja mutatni a korszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az adott történelmi korszakban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; - tanári útmutató segítségével felismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági, társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon; - ismeri az újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - megadott szempontok alapján fel tudja idézni az újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; - megadott szempontok alapján képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - ismeri a korszak hadviselési szokásait, jellemzőit; - tanári útmutató segítségével példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a
A reformkor - Széchenyi István alkotásai. - A jobbágyszabadítás kérdése. - A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye. A forradalom - A március 15-i események és a 12 pont. - Kossuth Lajos szerepe. - Az áprilisi törvények. - A Batthyány-kormány. Képek a szabadságharc történetéből - Történetek a szabadságharc idejéből. - Görgei Artúr, a hadvezér. - A tavaszi hadjárat. - A Függetlenségi nyilatkozat. - A fegyverletétel és megtorlás – Arad. A kiegyezés - Az ellenállás formái. - Deák Ferenc szerepe. - A kiegyezés megkötése. - Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.	- A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. - 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével. - A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. - A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. - A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. - A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés). - A kiegyezés értékelése.	

		magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; - felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit az újkorban, megadott szempontok alapján példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére; - megadott szempontok alapján valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkori európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc. Kronológia: 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés. Topográfia: Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	
	Fogalmak: országgyűlés, közteherviselés, jobbágyszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség. Tartalmi kulcsfogalmak: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, adó, politika, állam, államforma, monarchia, birodalom, államszervezet, kultúra.	

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén:

Történelmi ismeretek

A beszéd-fogyatékos tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;

- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban;

Ismeretszerzés és forráshasználat

A beszédfigyatekos tanuló:

- törekszik ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből tanári segítséggel, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- törekszik megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjteni különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére megadott szempontok alapján;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat tanári segítséggel;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;

- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni tanári irányítással;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján tanári segítséggel;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel tanári irányítással;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű következtetések levonására, és saját vélemény megfogalmazására;

Tájékozódás időben és térben

A beszéd fogyatékos tanuló:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz tanári segítséggel;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- törekszik egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervezni és készíteni;

Szaktárgyi kommunikáció

A beszéd fogyatékos tanuló:

- törekszik önállóan eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát megadott szempontok alapján;
- megadott szempontok alapján az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni egyéni képességeinek megfelelően;

- törekszik önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- törekszik rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról megadott szempontok alapján;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során törekszik az értelmező és tartalmi kulcsfogalmak, továbbá a témához kapcsolódó történelmi fogalmak használatára;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást összeállítani és bemutatni egyéni képességeinek megfelelően;
- törekszik egyszerű történelmi kérdésekről véleményt megfogalmazni, állításait alátámasztani;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket;

Történelmi gondolkodás

A beszédfigyatekos tanuló:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- törekszik a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket megfogalmazni;
- törekszik feltételezéseket megfogalmazni történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztani azokat tanári segítséggel;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- törekszik önálló véleményt megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korról megadott szempontok alapján tanári segítséggel;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van;

Történelem

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

7. évfolyam

Az általános iskola 7. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A beszéd fogyatékos tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenység alapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van a műveltető történelemtanulásban, az ismeretek szélesebb körű alkalmazásában, a kooperatív technikák előtérbe helyezésében, a sokoldalú kompetenciafejlesztésben.

Mivel a 7. évfolyamra a beszéd fogyatékos tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

Témakörök táblázata:**Heti óraszám: 2 óra****Éves óraszám: 68 óra**

Témakör neve	Óraszám
A modern kor születése	5
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	10
Az első világháború és következményei	11
Totális diktatúrák	5
A Horthy-korszak	9
A második világháború	10
A megosztott világ	8
Magyarország szovjetizálása	10
Összesen:	68

7. évfolyam

Témakör	A modern kor születése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Jelentős események és történelmi személyiségek felidézése a középkori és az újkori Európa történetéből. Amerika felfedezése, a felfedezők élete. Találmányok, ipari fejlődés. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - felismeri a nemzeti öntudatra és a hazafiságra nevelés megjelenésének jellemzőit, a nemzetépítést, mint a közösségteremtés új formáját. Tudatosul benne a nemzetállamiság társadalmi összetartó ereje. - megadott szempontok alapján képes a középkor és az újkor egy-egy részterületének összehasonlítására, a XIX. századi Európa és Észak-Amerika történelme közös vonásainak egybevetésére. - felismeri, hogy a középkori és az újkori vezető államok közül néhány a XIX. században és ma is vezető szerepet tölt be a politikai és gazdasági életben. - megismeri és képes mérlegelni a tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív oldalát egyaránt. - tanári segítséggel megérti és értelmezi a változások lényegét. - képes az egyes események nyomon követésére és értelmezésére térképen bizonyos tények, adatok felkutatásával.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - be tudja mutatni az újkor életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az újkorban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; - tanári útmutató segítségével tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival; - tanári segítséggel felismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági, társadalmi és kulturális hatásait a világban.
A nemzeti eszme és a birodalmak kora - A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. - A világ nagyhatalmai és ellentétei a 20. század kezdetén. - Gyarmatbirodalmak a világ térképén. Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus - A liberalizmus. - A konzervativizmus - A szocializmus és kommunizmus eszméje. - A keresztényszocializmus.	- A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével. - A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. - A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.	
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Bismarck, Marx. Kronológia: 1871 Németország egyesítése. Topográfia: Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.	
	Fogalmak: nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: nemzet, gazdaság, kereskedelem, piac, politika, állam, államforma, államszervezet, birodalom, világkép.	

Témakör	A dualizmus kora: felzárkózás Európához	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A forradalom és a szabadságharc történetének ismerete. A magyar polgári átalakulás elhelyezése időben és térben, a XIX. századi Európa viszonyai közepette. Iskolai megemlékezések: az aradi vértanúk emléknapja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - felismeri az uralkodói önkényt, és tudatosulnak benne a zsarnoki intézkedések hátrányai. - a nemzetek közötti szembenállás feloldásaként felismeri és elfogadja a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés (kiegyezés) jelentőségét. - megismeri és megbecsüli a békés országépítő munka eredményeit, értékeit. - tanári segítséggel megismeri a magyar történelem főbb csomópontjait, kiemelkedő gazdasági és társadalmi folyamatait, fontosabb történéseit a XIX. század második feléből. - megérti, hogy az adott lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása európai összehasonlításban is jelentős előrelépést hozott. - tanári segítséggel képes elemezni a korszak eredményeit, összehasonlítva a korábbi magyarországi fejlődés ütemével, illetve a korabeli európai viszonyokkal. - megadott szempontok alapján értékeli egy-egy jeles politikus, személyiség munkásságát.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - tanári útmutató segítségével ismeri az újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - megadott szempontok alapján fel tudja idézni az újkori
A modernizálódó Magyarország - Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. - Vasútépítés, folyószabályozás.	- A millenniumi Budapest bemutatása. - A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása.	

- Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján. A millenniumi Magyarország - A soknemzetiségű ország. - A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. - A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. - A millenniumi ünnepségek. - A legjelentősebb kulturális alkotások.	- A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. - A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. - A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.	magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; - tanári útmutató segítségével képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - tanári segítséggel tisztában van a 19. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival; - megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Andrássy Gyula. Kronológia: 1896 a Millennium. Topográfia: Budapest Fogalmak: közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmai kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, falu, város, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.	

Témakör	Az első világháború és következményei	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A XIX. századról szóló olvasmányok, filmek, képek. A nemzetállamok kialakulása Európában, amely folyamat a konfliktusokhoz vezet. A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfoggyatékos tanuló: - felismeri az emberi élet értékeit kiélezett történelmi helyzetben. - elutasítja a háború pusztításait, megérti, elfogadja, sőt feladatának érzi a hősi halottak emlékének ápolását. - felismeri a békés életviszonyok jelentőségét. - tanári útmutató segítségével megismeri az első világháborúhoz vezető történelmi folyamatokat, benne a szövetségekötéseket. - megadott szempontok alapján a téma hazai vonatkozásaihoz ismereteket merít önálló gyűjtő- és kutatómunkával. - képes tájékozódni, a katonai eseményeket nyomon követni a térképen. - tudatosul benne, hogy Európa történelmének addigi legvéresebb időszaka az első világháború volt. - felismeri, hogy a háborút lezáró békéket kizárólag a győztesek érdekeinek megfelelően kötik meg. - tanári segítséggel megismeri a háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedésének és hatalomra jutásának veszélyeit, azonosítja a modern diktatórikus rendszerek jellemzőit, és elítéli azokat. - tanári segítséggel megismeri a háború utáni rendezést és következményeit. - képes nyomon követni térképen a területi változásokat. - tanári segítséggel megérti a történelmi összefüggéseket, egyszerűbb háborús forrásokat képes elemezni.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - tanári segítséggel tisztában van a 19. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival; - megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban; - ismeri az első világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; - fel tudja idézni az első világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett.
Az első világháború, Magyarország a háborúban - A halálos lövés: a világháború kirobbanása. - A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. - Az állóháború. - Magyarok a világháborúban. - A hátszín megpróbáltatásai. - Lenin és a bolsevik hatalomátvétel. Magyarország 1918–1919-ben - A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. - Magyarország megszállásának folyamata. - A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása. - Az ellenforradalom. A trianoni békediktátum - A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. - A trianoni békediktátum – a megcsönkített Magyarország - Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. - A kisantant.	- A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. - Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. - A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása. - Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. - A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével. - Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. - A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.	

Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. Kronológia: 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a trianoni békediktátum. Topográfia: Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.
	Fogalmak: antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátszág, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, falu, város.

Témakör	Totális diktatúrák	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján. Az első világháború nagy csatái, új fegyverei, és a viláégés következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatókos tanuló: - felismeri a háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők befolyásának növekedésének és hatalomra jutásának veszélyeit. - megadott szempontok alapján azonosítja a modern diktatórikus rendszerek jellemzőit, és elítéli azokat. - tanári segítséggel megérti a történelmi összefüggéseket, egyszerűbb háborús forrásokat képes elemezni. - tanári segítséggel megismeri a háború utáni rendezést és következményeit. - képes nyomon követni térképen a területi változásokat.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfogyatékos tanuló: - megadott szempontok alapján felismeri az első világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; - tanári útmutató segítségével felismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit; - tanári segítséggel felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett.
A kommunista Szovjetunió - Lenin és Sztálin diktatúrája. - Az államosítás. - A terror és a munkatáborok. A nemzetiszocialista Németország - A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. - A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. - A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.	- A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban. - A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). - Érvek gyűjtése a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.	
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Sztálin, Hitler. Kronológia: 1933 a náci hatalomátvétel. Topográfia: Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).	
	Fogalmak: személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, egyeduralkodó, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, falu, város, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.	

Témakör	A Horthy-korszak	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A dualizmus korának Magyarország. Korábbi olvasmányok a trianoni békediktátumról és a trianoni Magyarországról. Iskolai megemlékezések: a nemzeti összetartozás napja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfogható tanuló: - megadott szempontok alapján azonosítja a nemzeti önvédelem és az önfeladás közötti különbséget, - tanári segítséggel megismeri a politikai kalandorság jellemzőit és következményeit. - tudatosul benne a trianoni békediktátum és országcsönkítés igazságtalansága, és nemzeti sorstragédiaként éli meg azt. - megérti, hogy egy-egy nemzet érdekérvényesítése legtöbbször egy másik nemzet kárára történik, így a vesztes fél ezt nem egyszer végzetes katasztrófaként éli meg. - megadott szempontok szerint az ismeretek, információk, érvek, ellenérvek egymással szembe- és egymás mellé állításával véleményt alkot az adott korszakról. - tanári segítséggel a korszak és szereplői tevékenységét értékeli, elismerve azok eredményeit, de nem elhallgatva bűneit sem. - felismeri, hogy a két háború közötti magyar politikát döntően a trianoni döntésre választ adó revízió határozta meg. - képes térképen bemutatni a Trianont követő területi változásokat, majd a revíziók ideiglenes eredményeit.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfogható tanuló: - megadott szempontok alapján be tudja mutatni a Horthy-korszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és a Horthy-korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
A politika irányai - Horthy, a kormányzó. - Antikommunizmus és revíziós törekvések. - A politikai antiszemitizmus. - Bethlen István miniszterelnöksége.	- A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. - Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak	

- Külpolitikai kényszerpályák. Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés - Gazdasági eredmények. - Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. - Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. - Életmód, szabadidő, sport	azonosítása források alapján. - Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. - A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. - A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.	- ismeri a Horthy-korszak magyar történelmének kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - tanári segítséggel fel tudja idézni a Horthy-korszak magyar történelmének legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; - megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a 20. század első felének modernizációs, gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon; - tanári segítséggel valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a jelenkorban az európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert. Kronológia: 1920–1944 a Horthy-korszak.	
	Fogalmak: revízió, numerus clausus, pengő. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, falu, város, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.	

Témakör	A második világháború	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az újabb háborúhoz vezető út. Események, társadalmi és kulturális törekvések, gazdasági törések a XX. század első felében. Iskolai megemlékezések: a holokauszt emléknappja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - megismeri a társadalmi kirekesztés különböző formáit, elutasítja az ún. fajelméletet, felismerve annak következményeit. - tudatosulnak benne a hátszínre sem kímélő háborús pusztítások. - tanári segítséggel a frontkatonák és a civil lakosság személyes sorsán keresztül felismeri a háború kegyetlenségének és a hősi helytállásnak a kettősségét. - tanári irányítás segítségével megismeri az emberiség legnagyobb háborújának fontosabb eseményeit, és önálló véleményt alkot azokról. - a korszak tanulmányozása során erősödik benne a társadalmi igazságosság iránti igény, az emberi jogok és a demokratikus intézményrendszerek tiszteletének fejlesztése, valamint a béke megőrzése fontosságának belátása. - tanári segítséggel tudatosulnak benne azok az okok, amelyek a pusztító háborúhoz vezettek, és melynek része a népiirtás és a holokauszt. - megadott szempontok alapján képes önálló tudásbővítésre az iskolán kívül szerzett ismeretek (pl. filmek) felhasználásával. - tanári irányítással felismeri és (pl. időszalagon, rendszerező táblán) ábrázolni tudja a háború fontosabb történései időrendjét, képes a térképen az egyidejűleg több fronton (és földrészen) is zajló események nyomon követésére. - megadott szempontok alapján tud tájékozódni a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve a tevékenységüket.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfogytékos tanuló: - tanári útmutató segítségével felismeri a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; - segítséggel fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett; - megadott szempontok alapján felismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit; - tanári segítséggel felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, felismeri a demokrácia értékeit.
Háború földön, tengeren és levegőben - A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. - Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek. - A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. - Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba. - Európa felosztása. Magyarország a világháború idején - A revíziós eredmények - A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. - Német megszállás. - A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. - A hadszíntérre vált Magyarország. A háború borzalmai - A totális háború. - A világháború fegyverei. - A hátszág szenvedései. - Az ellenállás formái. - A bombázások és városi harcok – Budapest példáján. A holokauszt - A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok.	- A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában. - A második világháború fordulópontjainak felidézése. - A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. - Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése. - A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. - Ítélet megfogalmazása a második világháborús népirtásokról és háborús bűnökről. - A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. - Példák gyűjtése az ellenállás és embermentésformáira.	

- Az európai és magyarországi zsidótörvények. - Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. - Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.		
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Franklin D. Rooseveltt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára. Kronológia: 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon. Topográfia: Sztálingrád, Normandia, Hiroshima, Don-kanyar, Auschwitz	
	Fogalmak: tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, birodalom, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, árutermelés, falu, város, hit, vallás, egyház, világkép.	

Témakör	A megosztott világ	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A világháborúk története. A hírek egyre gyorsabb terjedésének történetisége, a napi aktuális események figyelése, az egyre szaporodó információk befogadása. Élmények, információk merítése a XX. századdal kapcsolatban más tantárgyakból, műveltségterületekből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - tanári segítséggel megismeri az európai kontinens természetellenes megosztottságának veszélyeit. - megismeri a nukleáris háború lehetőségének veszélyeit. - tanári irányítással tudatosulnak benne a demokratikus és diktatórikus társadalmi rendszerek közötti különbségek az emberi szabadságjogok biztosítása terén.	

	- belátja, hogy a demokrácia a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája. - megismeri, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történetét. - megadott szempontok alapján képes tájékozódni és véleményt alkotni az adott kor fordulópontjairól, valamint különböző időszakokat összevetni, összefüggések megállapítása céljából. - tanári segítséggel megismeri az egyes történelmi folyamatok (pl. globalizáció) kérdését. - megadott szempontok alapján képes akár egymásnak ellentmondó források értékelésére, értelmezésére a történelmi hitelesség szempontjából.
--	---

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló:
A Hidegháború - A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. - Németország kettéosztása. - Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. - Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba. A Nyugat - A nyugati demokrácia és piacgazdaság. - A jóléti társadalom. - Az új tömegkultúra kialakulása.	- A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. - A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. - A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. - A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. - A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. - Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin).	- megadott szempontok alapján be tudja mutatni a második világháború utáni időszak életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az abban a korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; - tanári segítséggel tisztában van a 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival; - megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a második világháború utáni modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait a világban; - tanári útmutató segítségével felismeri a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is

	- Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.	hatással bíró következményeit; - megadott szempontok alapján felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Hruscsov, Kennedy. Kronológia: 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása. Topográfia: Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba. Fogalmak: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, egyeduralom, demokrácia, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város, kultúra, művészet, világkép.	

Témakör	Magyarország szovjetizálása	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A bolsevikok hatalomra kerülése Oroszországban. Tanácsköztársaság Magyarországon. A kommunista és szocialista eszmék. A második világháború következményei hazánkban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - megismeri Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítását. - megérti a kommunista diktatúra jellegét és lényegét. - tanári irányítás segítségével megismeri, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ, és benne Magyarország sorsát.	

	- megismeri a kommunista diktatúrák embertelenségét, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeit, a vasfüggöny mögötti bezártság képtelen világát. - megadott szempontok alapján ismereteket merít az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint a vonatkozó múzeumok anyagából is. - tanári irányítás segítségével véleményt fogalmaz meg, melyet képes vitában képviselni.
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló:
A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon - Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. - Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. - Az 1945-ös és 1947-es választások. - Egypártrendszer, államosítás, diktatúra. A Rákosi-diktatúra - Az ÁVH működése. - A személyi kultusz. - Az egyházüldözés. - A tervgazdaság működése. Deportálások „békeidőben” - A deportálások és üldözések okai. - A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában;	- Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. - A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján. - A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. - A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.	- tanári útmutató segítségével felismeri a második világháború utáni magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - megadott szempontok alapján fel tudja idézni a második világháború utáni magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait; - tanári útmutató segítségével felismeri a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; - megadott szempontok alapján felismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a

szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. - Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.		velük szembeni ellenállás példáit; - tanári segítséggel valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a második világháború utáni európai történelmi folyamatokban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József. Kronológia: 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra. Topográfia: Recsk, Hortobágy, Duna-delta.	
	Fogalmak: malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH). Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, falu, város, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén:

Történelmi ismeretek

A beszédfigyeltékos tanuló:

- megadott szempontok alapján be tudja mutatni az újkor végének és a jelenkor életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az újkor végén és a jelenkorban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkor végének és a jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- megadott szempontok alapján fel tudja idézni az újkor végének és a jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait és fordulópontjait a kiegyezéstől a Rákosi-korszakig;
- tanári útmutató segítségével képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretetről, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tanári segítséggel tisztában van a 19. század végének és a 20. század első felének fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;

- megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági, társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- megadott szempontok alapján felismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- tanári útmutató segítségével felismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- tanári segítséggel felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, tanári segítséggel érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a 19. század végén és a 20. század első felében miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- megadott szempontok alapján felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, a 19. század második felében és a 20. század első felében, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- tanári segítséggel valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban
- ismeri az Osztrák-Magyar Monarchia és a Horthy-korszak államszervezetét;

Ismeretszerzés és forráshasználat

A beszédfigyatekos tanuló:

- törekszik ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből tanári segítséggel, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- törekszik megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjteni különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok,

kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);

- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére megadott szempontok alapján;
- megadott szempontok alapján tanári segítséggel tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni tanári irányítással;
- tanári segítséggel képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- törekszik összevetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között tanári irányítással;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű következtetések levonására, és vélemény alkotására különböző források hitelességéről és releváns voltáról tanári segítséggel;

Tájékozódás időben és térben

A beszédfigyatekos tanuló:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz tanári segítséggel;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;

- törekszik egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervezni és készíteni.

Szaktárgyi kommunikáció

A beszéd fogyatékos tanuló:

- törekszik önállóan, eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményét megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát megadott szempontok alapján;
- törekszik megadott szempontok alapján az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt készíteni;
- törekszik önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- törekszik rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során törekszik szakszerűen alkalmazni az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá törekszik a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat használni;
- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt összeállítani és bemutatni egyéni képességeinek megfelelően;
- törekszik egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt megfogalmazni, állításait alátámasztani;
- meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket;

Történelmi gondolkodás

A beszéd fogyatékos tanuló:

- adott történetben különbséget tud tenni fikatív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;

- törekszik a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket megfogalmazni;
- törekszik feltételezéseket megfogalmazni történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztani azokat tanári segítséggel;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral megadott szempontok alapján tanári segítséggel
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján tanári irányítással;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- törekszik feltételezéseket megfogalmazni néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztani azokat tanári segítséggel;
- több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai) tanári segítséggel;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van;

Történelem

A beszéd fogyatékos tanulók helyi tanterve a kerettanterv alapján készült

8. évfolyam

Az általános iskola 8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A beszéd fogyatékos tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének

alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenységalapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van a műveltető történelemtanulásban, az ismeretek szélesebb körű alkalmazásában, a kooperatív technikák előtérbe helyezésében, a sokoldalú kompetenciafejlesztésben.

Mivel a 8. évfolyamra a beszédfoggyatékos tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történelmi témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
A forradalomtól az ezredfordulóig	26
Együttélés a Kárpát-medencében	8
Népesedés és társadalom	5
A demokratikus állam	7
Régiók története	14
Mérlegen a magyar történelem	8
Összes óraszám:	68

8. évfolyam

Témakör	A forradalomtól az ezredfordulóig	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb általános jellemzői. Az egypártrendszer működésének alapelvei. A pártállam csődjének okai és jelei a Kádár-korszak utolsó éveiben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - megismeri Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítását, megérti a kommunista diktatúra jellegét és lényegét. - értékeli az 1956-ban az idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságát, feladatvállalását, adott esetekben hősiességét, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. Együtt érez a szabadságharc hőseinek és áldozatainak sorsával, szolidáris velük. - megadott szempontok alapján felismeri, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ és benne Magyarország sorsát. - tanári útmutató segítségével megismeri a kommunista diktatúrák embertelenségét, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeit, a vasfüggöny mögötti bezártság képtelen világát. - megadott szempontok alapján ismereteket merít az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint a vonatkozó múzeumok anyagából is. - tanári segítséggel véleményt fogalmaz meg, melyet képes vitában képviselni. - megismeri az 1956-ot követő kegyetlen megtorlást, tudatosan benne a társadalom és a hatalom közötti kényszerű kompromisszum eredménye és kártékony volta. - tanári segítséggel képes önálló vélemény alkotására a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. - megismeri hazánk útját a forradalom utáni megtorlástól a kádári időszak, a „legvidámabb barakk” főbb eseményein keresztül a rendszerváltozásig. - megadott szempontok alapján megfigyeli a megélt és megírt történelem különbségeit családtörténeti elemek felhasználásával. - tanári segítséggel felismeri a demokratikus átalakulás jelentőségét, az ezt tagadó álláspontokat kritikával illeti, a következményeket differenciáltan értékeli.	

	- megismeri a demokratikus intézményrendszer működése fontosságát, erősödik benne a haza iránt érzett elkötelezettség érzése. - sokoldalúan felkészül a jövőbeni közéleti szerepekre. (Pl. A demokrácia játékszabályainak dramatikus módszerrel történő tanulása. A vitakultúra fejlesztése.)
--	--

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfoggyatékos tanuló:
Az 1956-os forradalom és szabadságharc - Október 23. a forradalom kiobbanása. - A pesti srácok és szabadsághősök. - A forradalom lakóhelyünkön és környékén. - Szovjet tankokkal a népakarat ellen. - A forradalom jelképei. - A magyar forradalom a világtörténelem színpadán. A kádári diktatúra - A kádári megtorlás. - A pártállam működése: az elnyomás változó formái. - Ellenőrzött társadalom, tömegszervezete. - Élet a Kádár-rendszerben - A paraszti gazdaságok felszámolása, téeszésítés. - A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. - A hiánygazdaság. - A második gazdaság kiépülése.	- Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. - Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákön keresztül. - Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. - A Kádár-rendszeröl szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. - A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. - A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. - A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a	- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében; - megadott szempontok alapján fel tudja idézni a jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait a Rákosi-korszaktól napjainkig; - képes felidézni az 1956-os forradalmat és szabadságharcot, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a 20. század második felének modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban; - ismeri a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen

- Életszínvonal-politika és eladósodás. A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon - A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága. - Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. - A tárgyalásos rendszerváltoztatás. - A kétpólusú világ megszűnése. - Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás. - Antall József kormánya Magyarország a rendszerváltoztatás után - A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. - A többpártrendszer működése. - Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. - A társadalom átalakulása. - Magyarország NATO-tagsága.	rendszerváltoztatástól napjainkig.	elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit; - tanári segítséggel felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett; - tanári útmutató segítségével példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; - tanári segítséggel valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor. Kronológia: 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba. Topográfia: Corvin köz, Mosonmagyaróvár	

	Fogalmak: Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, falu, város.
--	--

Témakör	Együttélés a Kárpát-medencében	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A hon – és népismeret, az etika tantárgy keretében tanult ismeretek. A Határtalanul program keretében szerzett közvetlen tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd fogyatékos tanuló: - megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszéd fogyatékos tanuló: - tanári segítséggel tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival; - tanári útmutató segítségével felismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
A határon túli magyarok - Határon túli magyar lakta területek. - Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenesség, megtorlások, rendszerváltoztatás. - A kisebbségi lét nehézségei gyakor és	- A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. - Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. - A határon túli magyar kisebbségi lét	

ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. - Kivándorlás és asszimiláció. A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig - Magyarország nemzetiségi arányainak változása. - Az asszimiláció folyamata. - Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. - A hazai cigány/roma népesség története. - A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon	nehézségeinek bemutatása. - A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából. - Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. - Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során. - A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.	- megadott szempontok alapján felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét; - megadott szempontok alapján példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Esterházy János, Márton Áron. Kronológia: 1944–1945 magyarellenés atrocitások. Topográfia: Szlovákia, Ukrajna. Fogalmak: kitelepítés, asszimiláció. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, monarchia, köztársaság, önkormányzat, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód.	

Témakör	Népesedés és társadalom	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamokon a különböző történeti korokban tanult gazdasági és társadalmi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - tanári irányítással felidézi a tanult történelmi csomópontokat térben és időben. - a tanult ismeretek megadott szempontok szerinti felidézésével fejleszti az analitikus és szintetikus gondolkodását. - az előző évfolyamokon tanult ismeretek alkalmazásával a megadott szempontok szerint alkalmazza a mérlegelő gondolkodást, megkülönböztetést, azonosítást, összehasonlítást a cselekvés szintjén.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - megadott szempontok alapján be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket; - a tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi; - egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni; - a történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.
A hagyományos/ agrártársadalmak - Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. - Önellátás, áruterelés, kereskedelem. - A népességnövekedés korlátai. - A hagyományos társadalom (hierarchia és család). A modern/ipari társadalmak - Az ipari forradalmak hatásai: népességrobbanás és városiasodás. - Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. - A migráció.	- A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. - Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek alapján). - A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. - Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. - Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.	

- A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus). - A női szerepek változásának áttekintése a történelem során.		
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Semmelweis Ignác	
	Fogalmak: házasítás, nagy pestisjárvány, népességrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció.	
	Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: állam, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, önellátás, árutermelés, falu, város.	

Témakör	A demokratikus állam	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző tananyagokban a demokráciáról és a demokratikus állam működéséről tanult ismeretek. Az állam működésével kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - megismeri a demokrácia kialakulásának történelmi folyamatát. - tanári segítséggel felismeri a demokratikus állam működésének sajátosságait, érvel a demokrácia értékei mellett. - megismeri hazája államszervezetét. - megismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését. - tanári segítséggel értelmezi a törvényalkotás folyamatát.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyatekos tanuló: - tanári segítséggel felismeri a demokratikus berendezkedést, érvel a demokrácia értékei mellett;
A modern demokrácia gyökerei - Az athéni demokrácia működése.	- A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése	

- A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. - Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban. A modern magyar állam - Az Alaptörvény. - Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. - Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.	- a különböző történelmi korszakokban. - Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). - Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán. - A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. - Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.	- tanári útmutató segítségével felismeri a demokrácia kialakulásának állomásait és működésének jellemzőit a különböző történelmi korszakokban; - ismeri hazája államszervezetét; - ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Periklész, George Washington. Kronológia: Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.	
	Fogalmak: népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, demokrácia, jog, törvény, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport.	

Témakör	Régiók története	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az eddigi történelem tanulás során elsajátított ismeretek. Földrajz órán elsajátított ismeretek. Az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyatekos tanuló: - tanári irányítással felidéri a tanult történelmi csomópontokat térben és időben. - a tanult ismeretek megadott szempontok szerinti felidérésével fejleszti az analitikus és szintetikus gondolkodását. - az előző évfolyamokon tanult történelmi ismeretek alkalmazásával a megadott szempontok szerint alkalmazza a mérlegelő gondolkodást, megkülönböztetést, azonosítást, összehasonlítást a cselekvés szintjén.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - tanári irányítás segítségével, társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban; - valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban; - tanári segítséggel a második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. - tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival; - megadott szempontok alapján felismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit; - megadott szempontok alapján fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett; - megadott szempontok alapján példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
Magyarország és az Európa Unió - Az Európai Unió születése és bővülése. - Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. - Magyarország európai uniós tagsága. Közép-Európa - A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). - A második világháború hadszíntere. - A szovjet megszállás. - A visegrádi együttműködés. Az Amerikai Egyesült Államok - Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. - Az amerikai polgárháború okai és eredményei. - Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása. India - Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. - A brit gyarmati uralom. - Gandhi és a függetlenségi mozgalom.	- Az Európai Unió céljainak felidézése. - Az európai integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése. - A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. - A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig. - Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren. - Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása. - A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.	

- A jelenkori India ellentmondásai. Kína - A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. - Kína félgymati sorban. - A japán megszállás. - Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. - A gazdasági óriás. A Közel-Kelet - Az Oszmán Birodalom felbomlása. - Izrael állam létrejötte. - Az olaj szerepe a régió történetében. - Az iszlám és az iszlamizmus. - Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.		- tanári segítséggel felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Személyek: Lincoln, Gandhi, Mao Ce-tung. Kronológia: 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba. Topográfia: Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.	
	Fogalmak: integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán. Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduradalom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód, gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, falu, város, kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.	

Témakör	Mérlegen a magyar történelem	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az eddigi történelem tanulás során a magyar történelemről elsajátított ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszédfigyelmű tanuló: - tanári irányítással felidézze a tanult magyar történelmi csomópontokat térben és időben. - a tanult ismeretek megadott szempontok szerinti felidézésével fejleszti az analitikus és szintetikus gondolkodását. - az előző évfolyamokon tanult történelmi ismeretek alkalmazásával a megadott szempontok szerint alkalmazza a mérlegelő gondolkodást, megkülönböztetést, azonosítást, összehasonlítást a cselekvés szintjén.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	A beszédfigyelmű tanuló: - példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez; - képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretetről, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira; - valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban; - ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi
Lábnymaink a nagyvilágban - Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). - Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás). - Világgraszáló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. - Magyar művészek a világban. A magyar megmaradás kérdései - Magyarország, mint szuverén európai hatalom a középkorban. - A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. - Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-	- Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. - A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. - Érvék gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. - Levert szabadságharcaink értékelése az utóbbi évtizedek eredmények alapján.	

Európát sikeresen egyesítő birodalom. - Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. - Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal. - A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.		korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére.
Kulcsfogalmak, fogalmak, adatok és lexikák	Javasolt személyek (altémánként 1-2): Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András; Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.	
	Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont. Tartalmi kulcsfogalmak: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, demokrácia, jog, törvény, birodalom, társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód.	

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén:

Történelmi ismeretek

A beszéd-fogyatékos tanuló:

- megadott szempontok alapján be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és a jelenkorban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- megadott szempontok alapján fel tudja idézni a jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait és fordulópontjait a Rákosi-korszaktól napjainkig;

- megadott szempontok alapján képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tanári segítséggel képes felidézni az 1956-os forradalmat és szabadságharcot, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tanári segítséggel tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;
- megadott szempontok alapján felismeri és be tudja mutatni a 20. századi modernizáció gazdasági, társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- megadott szempontok alapján felismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- tanári útmutató segítségével felismeri a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- tanári segítséggel felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, tanári segítséggel érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- megadott szempontok alapján felismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- tanári segítséggel valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a jelenkorban az európai történelmi folyamatokban;
- a tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi;
- egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni;
- a történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni;
- tanári útmutató segítségével felismeri a demokrácia kialakulásának állomásait és működésének jellemzőit a különböző történelmi korszakokban;
- ismeri hazája államszervezetét;
- ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését;

Ismeretszerzés és forráshasználat

A beszéd fogyatékos tanuló:

- törekszik ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből tanári segítséggel, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
- törekszik megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjteni különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére megadott szempontok alapján;
- megadott szempontok alapján tanári segítséggel tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni tanári irányítással;
- tanári segítséggel képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- törekszik összevetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között tanári irányítással;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű következtetések levonására, és vélemény alkotására különböző források hitelességéről és releváns voltáról tanári segítséggel;

Tájékozódás időben és térben

A beszéd fogyatékos tanuló:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz tanári segítséggel;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
- törekszik egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervezni és készíteni;

Szaktárgyi kommunikáció

A beszéd fogyatékos tanuló:

- törekszik önállóan, eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát megadott szempontok alapján;
- törekszik megadott szempontok alapján az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt készíteni;
- törekszik önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- törekszik rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során törekszik szakszerűen alkalmazni az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá törekszik a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat használni;

- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról tanári segítséggel;
- törekszik egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt összeállítani és bemutatni egyéni képességeinek megfelelően;
- törekszik egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt megfogalmazni, állításait alátámasztani;
- meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket;

Történelmi gondolkodás

A beszédfigyatekos tanuló:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- törekszik a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket megfogalmazni;
- törekszik feltételezéseket megfogalmazni történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztani azokat tanári segítséggel;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral megadott szempontok alapján tanári segítséggel
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján tanári irányítással;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- törekszik feltételezéseket megfogalmazni néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztani azokat tanári segítséggel;

- több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai) tanári segítséggel;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van;